

MAGISTRÁT MĚSTA OLOMOUCE

ODBOR PAMÁTKOVÉ PÉČE

Hynaisova 34/10, 779 00 Olomouc

Č. j. SMOL/258502/2021/OPP/Ka
Spisová značka: S-SMOL/234860/2021/OPP
Uvádějte vždy v korespondenci

Spisový znak – 411.1, skartační znak/skart. lhůta – A/10
V Olomouci 14.10.2021

Oprávněná úřední osoba pro vyřízení: Mgr. Vlasta Kauerová, dveře č. 1.15
Telefon: 588488130
E-mail: vlasta.kauerova@olomouc.eu
Oprávněná úřední osoba pro podepisování: Mgr. Vlasta Kauerová

Závazné stanovisko

Dne 21.09.2021 obdržel Magistrát města Olomouce, odbor památkové péče žádost o vydání závazného stanoviska podle ustanovení § 14 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o státní památkové péči“), ve věci „Stavební úpravy Červeného kostela - doplňující průzkum mykotického a biotického stavu krovu hlavní věže“, tř. Svobody, na poz. parc. č. st. 868 v k. ú. Olomouc-město, obec Olomouc.

Vlastníkem předmětného objektu je Olomoucký kraj, IČO: 60609460, Jeremenkova 1191/40a, Hodolany, 779 00 Olomouc.

Žádost o vydání závazného stanoviska podal na základě plné moci vlastníka předmětného objektu: Ing. Dalibor Matoušek, IČO: 18485014, Arbesova 193/6, Slavonín, 783 01 Olomouc (dále jen „žadatel“).

Magistrát města Olomouce, odbor památkové péče vydává, podle ustanovení § 14 odst. 3 zákona o státní památkové péči, jako příslušný orgán státní správy na úseku státní památkové péče, podle ustanovení § 149 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), toto

závazné stanovisko:

Realizace akce „Stavební úpravy Červeného kostela - doplňující průzkum mykotického a biotického stavu krovu hlavní věže“, tř. Svobody, na poz. parc. č. st. 868 v k. ú. Olomouc-město, obec Olomouc, který je nemovitou kulturní památkou č. rej. 38095/8-2953 ÚSKP ČR a současně se nachází na území ochranného pásma Městské památkové rezervace Olomouc (dále jen „OPMPR“), vyhlášeného ONV Olomouc dne 27. 7. 1987, pod č. j. 1097/87/Tsř., a evidovaného pod identifikačním číslem 1987109 a rejstříkovým číslem 3338, **podle předložené žádosti o vydání závazného stanoviska včetně projektové dokumentace:** „Doplňující průzkum mykotického a biotického stavu krovu hlavní věže obj. Červeného kostela - VKOL“, kterou vypracoval v Plumlově, v srpnu 2021, Ing. Pavel Pospíšil, aut. inž.,

je z hlediska zájmů státní památkové péče přípustná za těchto podmínek:

1. Výměna dožilých prvků krovu bude provedena metodou kus za kus při dodržení stávajících profilací a tesařských spojů.
2. Čištění původních dřevěných prvků konstrukce krovu od nečistot a historického protipožárního nátěru bude provedeno tak, aby nedošlo k poškození povrchu dřeva, tedy ometením smetáky s měkkým vlasem. Před provedením celkového očištění prvků bude realizován na jedné z vazeb kontrolní vzorek čištění o velikosti do cca 0,5 m², na němž bude ověřena podoba projevů čištění na autentických površích trámů. Tento vzorek a způsob čištění trámů bude posouzen v rámci kontrolního dne, a teprve po konstatování orgánu státní

památkové péče, že způsob čištění nepoškozuje původní materiál a povrch dřevěných prvků, budou tyto práce provedeny jako celek.

Odůvodnění

Objekt dotčený realizací akce „Stavební úpravy Červeného kostela - doplňující průzkum mykotického a biotického stavu krovu hlavní věže“, tř. Svobody je nemovitou kulturní památkou zapsanou pod č. rej. 38095/8-2953 ÚSKP ČR a současně se nachází na území OPMPR, vyhlášeného ONV Olomouc dne 27. 7. 1987, pod č. j. 1097/87/Tsř., a evidovaného pod identifikačním číslem 1987109 a rejstříkovým číslem 3338. Na tomto území jsou uplatňovány památkové zájmy.

Objekt kostela je volně stojící centrální stavba na půdorysu polygonu s hranolovou věží v průčelí. Objekt je dokladem pozdního historismu v neogotické architektuře z let 1900 - 1902. Projektantem byl německý architekt Max Löve, stavitelem Max Böhm. Od roku 1959 je zde umístěn sklad knih Vědecké knihovny Olomouc. Objekt je situován svým hlavním průčelím do třídy Svobody a je jednou z jejich dominant (výška věže je 55 m). V parteru věže je hlavní vstup do objektu, další vstup je v severozápadní části kostela. Po stranách vstupní části jsou dvě schodiště vedoucí na chór a do prostoru věže. Příčný rozměr hlavní lodi překračuje jeho podélnou míru. Půdorys stavby je v podélném směru zakončen vyvýšeným kněžištěm, se kterým v jižní části sousedí malá sakristie.

Hlavní prostor je zastropen mohutnou klenbou. Balkónová konstrukce chóru je vynášena dřevěnými sloupy. V hlavní lodi byla dlouhodobě umístěna ocelová konstrukce sloužící pro uložení knih, v současné době je již konstrukce vyklizena. Vitrážová okna kostela byla odborně zrestaurována, mají jednoduché zasklení.

Krov hlavní věže

Dřevěný krov je proveden jako osmiboký jehlan. Má tři patra a vysokou hrotnicovou část. Nosnou konstrukci patra tvoří vaznicový věnec, do kterého je napojen trámový rošt podlahy se čtyřmi dvojicemi šikmých štenýřů, které jsou zavětrovány trámkami do tvaru Ondřejova kříže. Patro pak uzavírá horní vaznicový věnec. V posledním patře jsou pak štenýře i svislé, opět zavětrované Ondřejským křížem. Od stropu 3. patra pak pokračuje hrotnicová část, kdy protilehlé krokve, nahoře lípnuté do hrotnice, jsou vícekrát po výšce staženy čtyřnásobnou dvojitou kleštinou, které na sebe výškově navazují. Hrotnicová část nebyla průlezná, nyní bez bednění bylo možné prozkoumat jak krokve, tak i ostatní prvky.

Do nedávné doby byl objekt používán jako depozitář Vědecké knihovny (od roku 1959), situované ve dvou objektech v ulici Bezručově. Jedná se o historickou budovu Vědecké knihovny postavenou na konci 19. století a novostavbu dokončenou v roce 2005 (provedenou jako přístavbu k historizujícímu objektu z konce 19. století situovanou na ulici Tylově). Kostel od roku 1950 neplní svou původní funkci, v roce 1958 byl prohlášen kulturní památkou.

Součástí památkové ochrany je i okolní pozemek parcely č. 233, který je v současné době zatravněn a ohraničen nízkým kovovým oplocením. Část pozemku kolem kostela tvoří zpevněná plocha s 5 parkovacími místy pro zaměstnance knihovny. Pozemky parcel kostela a přilehlé travnaté plochy jsou ohraničeny třídou Svobody, ulicemi Tylovou a Bezručovou a ze západu blokovou zástavbou ulice Tylové a novostavbou vědecké knihovny. Hlavní vstup do objektu ze třídy Svobody je v současné době uzavřen, využívá se vstup ze strany ulice Bezručovy.

Objekt je situován na třídě Svobody, která je součástí městského silničního okruhu (třída Svobody a ulice 17. listopadu) a je jednou z jejich dominant. Okružní třída je součástí regulačního plánu města Olomouce, který byl vytvořen v roce 1895 urbanistou C. Sittem. Na základě této koncepce byl řešen rozvoj města na pozemcích uvolněných po zbourání barokních hradeb.

Objekt bývalého evangelického kostela je situován v ochranném pásmu MPR, na hranici s MPR, v přímé pohledové linii z MPR, mimo záplavové území.

K předmětné žádosti, podané dne 21.09.2021, shromáždil Magistrát města Olomouce, odbor památkové péče (dále jen „správní orgán“) následující podklady:

1. projektovou dokumentaci: „Doplňující průzkum mykotického a biotického stavu krovu hlavní věže obj. Červeného kostela - VKOL“, kterou vypracoval v Plumlově, v srpnu 2021, Ing. Pavel Pospíšil, aut. inž.,

2. písemné vyjádření odborné organizace státní památkové péče Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Olomouci č. j. NPU-391/77588/2021 ze dne 4. 10. 2021 (dále jen „NPÚ“), které vypracovala odborná pracovnice NPÚ Ing. arch. Helena Grassová,
3. stanovisko žadatele k vyjádření NPÚ ze dne 8.10.2021.

Popis navržených prací:

Předmětem předložené žádosti je obnova krovu hlavní věže Červeného kostela na základě doplňujícího stavebně-technického, mykologického a biotického vyhodnocení stavu dřevěného krovu věže po zpřístupnění a sejmutí bednění.

Průzkum se uskutečnil dne 17. 8. 2021. Diagnostika dřevěných konstrukcí byla provedena pomocí smyslových metod, posouzením podle vzhledu, barvy, odezvy poklepu, deformace, narušení povrchu dřevěných prvků a doplněna o jednoduché mechanické zkoušky spojené s mikrosondami (zásek tesařským kladívkem s hrotem, charakteristiky dlabu či vrypu, třísek). Dále pak dle velikosti, tvaru a množství larválních chodbiček, výletových otvorů dřevokazného hmyzu a ostatních biotických znehodnocujících činitelů. Vlhkost dřevěných prvků byla měřena dotykovým vlhkoměrem. Vlhkost původního dříví 14,5 %.

Základem pro ukotvení spodního patra je obvodový věnec z válcovaných ocelových nosníků, který se nyní dle návrhu projektové dokumentace opraví. Proveďte se zakotvení roštu do hlavy kamenného zdiva. Je nutno provést nové kotvení dřevěné konstrukce věže k tomuto roštu.

Typy poškození dřevěných prvků krovu:

Požerky od dřevokazného hmyzu

Požerky od červotočů, ojediněle Tesaříkem se vyskytují na svrchních částech krokví v hrotnicové části, pozednici a koncích krokví. Dále pak několik míst na podlahovém trámovém roštu.

Hnědá hniloba způsobená houbami

Vyskytuje se v horní ploše krokví ve styku s bedněním a ve spodní části pozednice, také krátké kleštiny ve styku s krokveří a vazné horizontální věnce jsou napadeny hnědou hnilobou. Není přítomna Trámovka trámová ani Dřevomorka domácí.

Rozsah poškození

Krokve věže v dolních partiích jsou částečně postiženy hnědou hnilobou. Při doplňujícím průzkumu v horních partiích jsou krokve místy napadeny červotoči, tím se podíl poškozených prvků zvýšil o 15 %. Celkově bude nutná výměna krokví do 30 %. Vnitřní prvky, tj. štenýře, zavětrovadla, vaznicové věnce a trámové rošty mají pouze ojedinělé poruchy. Ve druhém a třetím patře byly zjištěny uhnílé konce zavětrovadel (cca 6 kusů) a uhnílé a hmyzem napadené konce 2 štenýřů. Na jednom nosníku trámového roštu bylo nalezeno větší poškození červotoči. Kleštiny, které jsou v hrotnicové části, se z ½ nahradí novými a provede se nové sešroubování s krokveří. Proveďte se výměna prvku náhradou celého kusu. Delší prvky s lokální poruchou se vyřeší odřezáním poškozené části a protézou, spojenou plátem a příložkou. Hrotnice v horní části je poškozena mechanicky – prasklá v místě kotvení kříže. Bednění pod krytinou bude nové v celém rozsahu.

Opatření:

Tesařské práce

Krov věže je způsobilý k opravě, procento výměny prvků se oproti původnímu odhadu zvyšuje na 30 %. Dřevo věže je nutno očistit od vápenných nátěrů, provést detergenci na neutrální pH a řádnou impregnaci. Krokve při poškození lze spojit plátováním a příložkou. Ostatní prvky – štenýře, vzpěry, kleštiny a vaznicové věnce nejsou dlouhé a je vhodnější provést výměnu za nový kus. Hrotnice u vrcholu je prasklá a nelze v ní bezpečně ukotvit ocelový kříž. Zde je nutné vyměnit 5,0 m horní část, spojit plátem a příložkami s původní hrotnicí a doplnit toto místo kleštinami.

Sanační práce v krovu

Pod věží bude proveden podrobný úklid půdního prostoru, zejména v okolí pozednic. Průmyslovým vysavačem se z podlahy půdy vysají nečistoty a piliny před a po skončení sanace. Původní prvky se očistí měkkými rotačními kartáči od vápenného nátěru, nesmí dojít k narušení tesařského povrchu, který

povrch trámů uzavírá. Dále je nutno aplikovat impregnační ochranu dřeva. U historických krovů se aplikuje nátěr bezbarvý, dvoj až trojnásobný. Všechny nové dřevěné prvky budou dodány již impregnované a ve vlhkosti do 14 % objemové vlhkosti. Všechna zhlaví zdi, která budou ve styku s dřevěnými konstrukcemi je nutno dezinfikovat a dále pak impregnovat stejným prostředkem, který se použije na krov.

Doporučuje se provádět pravidelnou revizi krovu 1 x za 4 roky.

Ve smyslu ustanovení § 14 odst. 6 zákona o státní památkové péči bylo ve věci vydáno písemné vyjádření odborné organizace státní památkové péče NPÚ, č.j. NPU-391/77588/2021 ze dne 4.10.2021, které vypracovala odborná pracovnice NPÚ Ing. arch. Helena Grassová, kde je uvedeno, cituje se: „...zamyšlené práce nebudou v rozporu se zájmem ochrany výše uvedených kulturně-historických hodnot při respektování následujících podmínek:

1. *Výměna dožilých prvků krovu bude provedena metodou kus za kus při dodržení stávajících profilací a tesařských spojů.*

2. *Čištění původních dřevěných prvků konstrukce krovu od nečistot a historického protipožárního nátěru bude provedeno tak, aby nedošlo k poškození povrchu dřeva, tedy ometením smetáky s měkkým vlasem nebo měkkými kartáči atp. Před provedením celkového očištění prvků bude realizován na jedné z vazeb kontrolní vzorek čištění o velikosti do cca 0,5 m², na němž bude ověřena podoba projevu čištění na autentických površích trámů. Tento vzorek a způsob čištění trámů bude posouzen rámci kontrolního dne, a teprve po konstatování orgánu státní památkové péče, že způsob čištění nepoškozuje původní materiál a povrch dřevěných prvků, lze tyto práce provést jako celek.“*

Písemné vyjádření odborné organizace státní památkové péče NPÚ bylo, podle ustanovení § 36 odst. 3 správního řádu, zasláno elektronicky v kopii k vyjádření žadateli dopisem Magistrátem města Olomouce, odborem památkové péče ze dne 05.10.2021 se sdělením, že eventuelní vyjádření k předmětné věci je možno podat do 12.10.2021. Řádné doručení výzvy k zaujetí stanoviska bylo vykázáno dne 08.10.2021. Žadatel k písemnému vyjádření odborné organizace státní památkové péče dne 08.10.2021 sdělil, cituje se: „S vyjádřením NPU Olomouc a jeho podmínkou souhlasím.“

Správní orgán posoudil předloženou žádost o vydání závazného stanoviska včetně projektové dokumentace, vyjádření odborné organizace státní památkové péče i stanovisko žadatele k tomuto vyjádření a dospěl k názoru, že realizace výš uvedené akce je z hlediska zájmů státní památkové péče přípustná za podmínek uvedených ve výroku tohoto závazného stanoviska.

První podmínku NPÚ stanovil správní orgán do výroku svého závazného stanoviska z důvodu zohlednění zásad šetrnosti v přístupu k dochované historické substanci, celistvé interpretace a věrohodného ztvárnění. Dožilé prvky budou nahrazeny kopiemi původních prvků za dodržení stávajících tesařských spojů. Neudržitelné části konstrukce budou doplňovány tvarově identickými, adekvátně materiálově volenými a adekvátně řemeslně zpracovanými prvky, včetně způsobu jejich spojení.

Druhá podmínka ze strany NPÚ byla správním orgánem zahrnuta do výroku tohoto závazného stanoviska z důvodu eliminace poškození historických dřevěných povrchů a jejich památkových hodnot. Čištění dřevěných prvků krovových konstrukcí od protipožárního nátěru musí být provedeno tak, aby nedošlo k poškození povrchu dřeva, tedy například ometením smetáky s měkkým vlasem nebo měkkými kartáči. Pod stávajícími nátěry se na povrchu dřeva nacházejí nebo mohou nacházet důležité detaily (tesařské značky, nápisy, geometrická a rozměrová značení, trasologické stopy zanechané použitými nástroji při opracování dřeva atd.), vypovídající například o způsobu zpracování dřeva, transportu dřeva, sestavení krovové konstrukce atp. Tyto stopy jako nedílnou součást krovových konstrukcí a jejich památkových hodnot je nutné zachovat.

Magistrát města Olomouce, odbor památkové péče jako příslušný orgán státní správy na úseku památkové péče zvážil veškeré skutečnosti, jednotlivě i ve vzájemných souvislostech a dospěl k závěru, který je uveden ve výroku tohoto závazného stanoviska.

Poučení o opravném prostředku:

Proti tomuto závaznému stanovisku **nelze** v souladu s ustanovením § 149 odst. 1 správního řádu **podat samostatné odvolání**, neboť tento úkon není samostatným rozhodnutím. Pokud toto závazné stanovisko znemožňuje vyhovět výše uvedené žádosti, příslušný stavební úřad v souladu s ustanovením § 149 odst. 6 správního řádu nebude provádět další dokazování a žádost zamítne. **Až proti rozhodnutí příslušného stavebního úřadu je možné podat odvolání**, které umožní, aby bylo v souladu s ustanovením § 149 odst. 7 správního řádu přezkoumáno toto závazné stanovisko.

MAGISTRÁT MĚSTA
OLOMOUCE
odbor památkové péče
779 11 OLOMOUC (2)

Mgr. Vlasta Kauerová
vedoucí odboru památkové péče

Rozdělovník:

- Ing. Dalibor Matoušek, Arbesova 193/6, Slavonín, 783 01 Olomouc - OS
- SPIS

Na vědomí:

- Magistrát města Olomouce, odbor stavební, oddělení pozemních staveb, Hynaisova 10, 779 11 Olomouc – interně elektronicky
- Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Olomouci, Horní náměstí 410/25, 779 11 Olomouc - DS